O‘QUV JARAYONIDA PEDAGOGIK INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASHNING AFZALLIKLARI

Abduraximova Maftunaxon Faxriddin qizi
University of Economics and Pedagogy
1-bosqich Boshlang’ich ta’lim yo’nalishi 17-guruh talabasi

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada o‘quv jarayonida pedagogik innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning nazariy asoslari va amaliy ahamiyati batafsil tahlil etilgan. Unda zamonaviy ta’lim tizimida innovatsion yondashuvlarning tutgan o‘rni, ularning o‘quvchilarning bilim olish jarayonini faollashtirish, mustaqil fikrlash, ijodiy tafakkur va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishdagi roli keng yoritilgan. Shuningdek, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda raqamli ta’lim vositalaridan samarali foydalanish orqali ta’lim sifatini oshirish imkoniyatlari ilmiy asoslangan holda bayon qilingan. Maqolada innovatsion texnologiyalarni qo‘llash natijasida o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlikning yangi bosqichga ko‘tarilishi, ta’lim jarayonining individuallashtirilishi hamda samaradorlikning ortishi muhim jihatlar sifatida asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: Pedagogik texnologiya, innovatsiya, interfaol metodlar, ta’lim samaradorligi, o‘quv jarayoni, mustaqil fikrlash, raqamli ta’lim, kreativ yondashuv.

Abstract: this scientific article provides a detailed analysis of the theoretical foundations and practical significance of applying innovative pedagogical technologies in the educational process. it highlights the role of innovative approaches in the modern education system, emphasizing their importance in activating students’ learning processes, as well as in developing independent thinking, creative reasoning, and communicative competencies

additionally, the article scientifically explains the opportunities to improve the quality of education through the effective use of interactive methods, information and communication technologies, and digital learning tools. it also substantiates that the application of innovative technologies elevates teacher-student collaboration to a new level, contributes to the individualization of the learning process, and increases overall effectiveness.

Key words: pedagogical technology, innovation, interactive methods, educational effectiveness, learning process, independent thinking, digital education, creative approach

Аннотация: В данной научной статье подробно проанализированы теоретические основы и практическое значение применения инновационных педагогических технологий в образовательном процессе. Рассмотрена роль инновационных подходов в современной системе образования, подчеркнута их важность для активизации учебного процесса учащихся, а также для развития самостоятельного мышления, творческого мышления и коммуникативных компетенций. Кроме того, статья научно объясняет возможности повышения качества образования через эффективное использование интерактивных методов, информационно-коммуникационных технологий и цифровых образовательных инструментов. Также обосновывается, что применение инновационных технологий выводит сотрудничество между преподавателем и учащимся на новый уровень, способствует индивидуализации образовательного процесса и повышению его общей эффективности.

Ключевые слова: Педагогические технологии, инновации, интерактивные методы, эффективность образования, учебный процесс, самостоятельное мышление, цифровое образование, креативный подход

Kirish

Hozirgi globallashuv jarayoni va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida ta’lim tizimi oldiga mutlaqo yangi talablar qo‘yilmoqda. Zamonaviy jamiyat nafaqat chuqur bilimga ega, balki mustaqil fikrlay oladigan, tezkor qaror qabul qiladigan va ijodiy yondasha oladigan shaxslarni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, an’anaviy o‘qitish usullarini takomillashtirish hamda ta’lim jarayoniga innovatsion yondashuvlarni joriy etish zarurati tobora ortib bormoqda. Pedagogik innovatsion texnologiyalar ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshirish va ularning faolligini kuchaytirishga xizmat qiluvchi zamonaviy metod va vositalar majmui hisoblanadi. Ular orqali o‘qitish jarayoni faqat bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki o‘quvchining shaxsiy rivojlanishi, mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini shakllantirish va amaliy kompetensiyalarni rivojlantirishga yo‘naltiriladi.

Bugungi kundata’lim tizimida interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli platformalar va masofaviy ta’lim shakllari keng qo‘llanilmoqda. Bu esa o‘quv jarayonini yanada qiziqarli, samarali va natijador qilish bilan birga, o‘qituvchi hamdao‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqmoqda.[1] Shu bois mazkur maqolada o‘quv jarayonida pedagogik innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning afzalliklari, ularning ta’lim samaradorligini oshirishdagi o‘rni hamda o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil etiladi.

Asosiy qism

Zamonaviy ta’lim tizimida pedagogik innovatsion texnologiyalarni qo‘llash o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omillardan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar o‘qitishning an’anaviy shakllaridan farqli ravishda o‘quvchini ta’lim jarayonining markaziga qo‘yadi va uni faol subyekt sifatida shakllantirishga xizmat qiladi. Natijada o‘quvchi nafaqat tayyor

[1] . IshmuhamedovR., Yuldashev M. Ta’limda innovatsion texnologiyalar .– Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2015.

bilimlarni o‘zlashtiradi, balki ularni mustaqil ravishda tahlil qilish, umumlashtirish va amaliyotda qo‘llash ko‘nikmalariga ega bo‘ladi. Pedagogik innovatsion texnologiyalarning eng muhim afzalliklaridan biri — bu interfaollikni ta’minlashidir. Interfaol metodlar orqali tashkil etilgan darslar o‘quvchilarni fikrlashga, munozara yuritishga va o‘z nuqtai nazarini asoslab berishga undaydi[2]. Masalan, “aqliy hujum”, “klaster”, “debat” kabi usullar o‘quvchilar o‘rtasida fikr almashinuvini kuchaytiradi va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bunday jarayonda o‘quvchi passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylanadi, bu esa bilimlarni mustahkam o‘zlashtirishga olib keladi.

Bundantashqari, innovatsion texnologiyalar o‘quvchilarda mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Hozirgi davrda bilim tez yangilanib borayotganligi sababli, faqatgina dars jarayonida olingan bilimlar yetarli bo‘lmaydi. Shu bois o‘quvchi mustaqil ravishda yangi bilimlarni izlash, saralash va ulardan foydalanishni o‘rganishi zarur. Loyihaviy ta’lim, keys-stadi va tadqiqotga yo‘naltirilgan metodlar aynan shu maqsadga xizmat qiladi. Ular o‘quvchini muammoli vaziyatlarga duch keltirib, ularni mustaqil hal etishga undaydi. Natijada o‘quvchilarda nafaqat bilim, balki amaliy ko‘nikmalar ham shakllanadi. Innovatsion texnologiyalarni qo‘llash ta’lim jarayonini individuallashtirish imkonini ham beradi. Har bir o‘quvchining bilim darajasi, qiziqishi va o‘zlashtirish tezligi turlicha bo‘lganligi sababli, zamonaviy yondashuvlar orqali ularga mos sharoit yaratish muhimdir. Masalan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etilgan darslarda o‘quvchilar o‘z imkoniyatlaridan kelib chiqib materiallarni o‘zlashtiradi. Bu esa o‘zlashtirish sifatini oshirish bilan birga, o‘quvchilarda o‘ziga bo‘lgan ishonchni ham kuchaytiradi. Shubilan birga, innovatsion texnologiyalar o‘qituvchining faoliyatini ham tubdan o‘zgartirib, uni ta’lim jarayonining tashkilotchisi va

[2] Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot .Toshkent: Fan, 2010

yo‘naltiruvchisiga aylantiradi. Natijada o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasida samarali hamkorlik muhiti shakllanadi, bu esa ta’lim natijadorligini yanada oshiradi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi pedagogik innovatsiyalarning ajralmas qismiga aylangan. Multimedia vositalari, elektron darsliklar, masofaviy ta’lim platformalari va virtual laboratoriyalar orqali o‘quv materiallarini yetkazish samaradorligi sezilarli darajada oshadi. Ayniqsa, murakkab mavzularni vizual va interaktiv tarzda tushuntirish o‘quvchilarning qiziqishini oshiradi hamda bilimlarni tezroq va chuqurroq o‘zlashtirishga yordam beradi.[3] Yana bir muhim jihatshundaki, innovatsion texnologiyalar o‘quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Ular turli topshiriqlarni bajarish jarayonida muammoga turli nuqtai nazardan yondashishni o‘rganadi, yangi g‘oyalar ishlab chiqadi va o‘z fikrini asoslab berishga intiladi.[4] Bu esa zamonaviy jamiyatda talab etiladigan kompetensiyalarni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, innovatsion texnologiyalar ta’lim jarayonida samarali nazorat va baholash tizimini joriy etish imkonini yaratadi. Elektron testlar, onlayn baholash tizimlari va monitoring vositalari orqali o‘quvchilarning bilim darajasini tez va aniq baholash mumkin.[5] Bu esa o‘qituvchiga ta’lim jarayonini tahlil qilish va zarur o‘zgartirishlar kiritish imkonini beradi. Umumanolganda,pedagogik innovatsion texnologiyalarni o‘quv jarayonida qo‘llash ta’limning sifat va samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishini ta’minlash hamda ularni zamonaviy hayot talablariga mos ravishda tayyorlashda muhim vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa

[3] IshmuhamedovR., Yuldashev M. Ta’limda innovatsion texnologiyalar .– Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2015.
[4] Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz .– Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
[5] Bates A.W. Teaching in a Digital Age .– Vancouver, 2019

O‘quv jarayonida pedagogik innovatsion texnologiyalarni qo‘llash ta’lim tizimini sifat jihatidan yangi bosqichga olib chiqishda muhim omil hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar o‘quvchilarni faollikka, mustaqil fikrlashga, ijodiy yondashishga va amaliy ko‘nikmalarni rivojlantirishga undaydi. Mening nuqtai nazarimdan innovatsion texnologiyalar nafaqat o‘quv jarayonini samarali tashkil etish, balki o‘qituvchining pedagogik mahoratini oshirish, o‘quvchi va o‘qituvchi o‘rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash va individuallashtirilgan ta’limni amalga oshirish imkonini yaratadi. Shu bois pedagogik innovatsion texnologiyalarni ta’lim tizimiga keng joriy etish va doimiy takomillashtirib borish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz .– Toshkent: O‘zbekiston, 2017.

2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar: nazariya va amaliyot .Toshkent: Fan, 2010.

3. Saidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar .– Toshkent: Moliya, 2003.

4. IshmuhamedovR., Yuldashev M. Ta’limda innovatsion texnologiyalar .– Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2015.

5. UNESCO. Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives .– Paris,2017.

6. OECD. Innovative Learning Environments .– Paris, 2013.

7. Bates A.W. Teaching in a Digital Age .– Vancouver, 2019